YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

4 päivänä kesäkuuta 2009 *

Asiassa C-560/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tallinna Halduskohus (Viro) on esittänyt 28.11.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.12.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**Balbiino AS**

vastaan

**Põllumajandusminister**

ja

**Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskus**,

* Oikeudenkäyntikieli: viro.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus ja P. Lindh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Balbiino AS, edustajanaan asianajaja K. Lind,

– Viron hallitus, asiamiehenään L. Uibo,

– Kyproksen hallitus, asiamiehenään A. Pantazi-Lamprou,

– Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriaučiūnas ja R. Mackevičienė,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään K. Saaremäel-Stoilov ja H. Tserepa-Lacombe,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.2.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisen vuoksi 10.11.2003 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1972/2003 (EUVL L 293, s. 3), sokerialalla sovellettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian unioniin liittymisen vuoksi 14.1.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 60/2004 (EUVL L 9, s. 8) ja sokerin, isoglukoosin ja fruktoosin ylijäämämäärien määrittämisestä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian osalta 31.5.2005 annetun komission asetuksen (EY) N:o 832/2005 (EUVL L 138, s. 3) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa kantajana on Balbiino AS (jäljempänä Balbiino) ja vastaajina Põllumajandusminister (maatalousministeri) sekä Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskus (vero- ja tulliviraston pohjoinen vero- ja tullikeskus) ja joka koskee ylijäämävarastoista perittäviä maksuja.

**Asiaa koskevat oikeussäännöt**

*Yhteisön säännöstö*

3 Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EUVL 2003, L 236, s. 33) 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla Euroopan yhteisöjen komissio voi toteuttaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa uusien jäsenvaltioiden siirtymistä yhteisen maatalouspolitiikan järjestelmään. Nämä siirtymätoimet ”voidaan toteuttaa kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen”. Komissio tukeutui erityisesti tähän säännökseen, kun se antoi asetukset N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004.

Asetus N:o 1972/2003

4 Asetuksen N:o 1972/2003 ensimmäisen perustelukappaleen mukaan asetuksella on tarkoitus ”välttää maatalousmarkkinoiden yhteiseen järjestelyyn vaikuttava kaupan vääristymisen uhka, joka johtuu kymmenen uuden jäsenvaltion liittymisestä Euroopan unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004”. Mainitun uhan huomioon ottamiseksi saman asetuksen kolmannessa perustelukappaleessa korostetaan, että ”pelotevaikutuksen vuoksi olisi säädettävä, että uusien jäsenvaltioiden ylijäämävarastoista peritään maksuja”.

5 Tämän vuoksi asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että uudet jäsenvaltiot perivät 1.5.2004 vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta maksuja.

6 Saman asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin haltijan ylijäämävaraston määrittämiseksi uusien jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon

a) liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot;

b) liittymistä edeltäneinä vuosina toteutuneet kauppavirrat;

c) olosuhteet, joissa varastot ovat muodostuneet.

Ylijäämävaraston käsitettä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin tuotuihin tai uusista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin. Ylijäämävaraston käsitettä sovelletaan myös uusien jäsenvaltioiden markkinoille tarkoitettuihin tuotteisiin.

_ _”

7 Sen varmistamiseksi, että ylijäämävarastoista maksettavat maksut peritään moitteettomasti, saman asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että uudet jäsenvaltiot tekevät viipymättä 1.5.2004 käytettävissä olevien varastojen määrityksen ja ilmoittavat 31.7.2004 mennessä komissiolle ylijäämävarastoissa olevien tuotteiden määrän.

8 Asetuksen N:o 1972/2003 10 artiklan mukaan kyseistä asetusta sovelletaan 1.5.2004 alkaen 30.4.2007 saakka.

Asetus N:o 60/2004

9 Koska keinottelun uhka on arvioitu erityisen suureksi sokerimarkkinoilla, komissio on toteuttanut asetuksella N:o 60/2004 erityisiä toimia. Kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio määrittelee – – 31 päivään lokakuuta 2004 mennessä kunkin uuden jäsenvaltion osalta sellaisenaan tai jalostetuissa tuotteissa olevan sokerin sekä isoglukoosin ja fruktoosin määrät, jotka ylittävät 1 päivänä toukokuuta 2004 tavanomaiseksi katsotun siirtovaraston ja jotka on poistettava markkinoilta uusien jäsenvaltioiden kustannuksella.

Tämän ylijäämän määrittelemiseksi huomioon otetaan erityisesti seuraavien seikkojen osalta liittymistä [edeltävänä vuonna] edellisiin vuosiin verrattuna tapahtunut kehitys:

a) sellaisenaan tai jalostetuissa tuotteissa olevan sokerin sekä isoglukoosin ja fruktoosin tuodut ja viedyt määrät;

b) sokerin ja isoglukoosin tuotanto, kulutus ja varastot;

c) olosuhteet, joissa varastot ovat muodostuneet.”

10 Saman asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa uudet jäsenvaltiot velvoitetaan poistamaan markkinoilta komission niille kullekin määrittämää ylijäämää vastaava sokeri- tai isoglukoosimäärä 30.4.2005 mennessä.

11 Asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä olevan 2 kohdan soveltamiseksi uuden jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten käytössä on 1 päivänä toukokuuta 2004 oltava järjestelmä, jolla voidaan tunnistaa kaupankäynnin kohteena olevat tai tuotetut sellaisenaan tai jalostetuissa tuotteissa olevan sokerin sekä isoglukoosin tai fruktoosin ylijäämämäärät asianomaisten tärkeimpien toimijoiden tasolla. Järjestelmä voi perustua erityisesti tuonnin ja verotuksen seurantaan sekä toimijoiden kirjanpitoa ja fyysisiä varastoja koskeviin selvityksiin, ja se voi sisältää riskitakausten kaltaisia toimenpiteitä. Tunnistusjärjestelmän on perustuttava riskiarviointiin, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon erityisesti seuraavat kriteerit:

– asianomaisten toimijoiden harjoittaman toiminnan laji,

– varastotilojen kapasiteetti,

– toiminnan taso.

Uusien jäsenvaltioiden on käytettävä kyseistä järjestelmää velvoittaakseen asianomaiset toimijat poistamaan markkinoilta omalla kustannuksellaan määriteltyä ylijäämäänsä vastaava sokeri- tai isoglukoosimäärä. Kyseisten toimijoiden on esitettävä uutta jäsenvaltiota tyydyttävät todisteet siitä, että tuotteet poistettiin markkinoilta 30 päivään huhtikuuta 2005 mennessä.

Jos tällaisia todisteita ei esitetä, uuden jäsenvaltion on veloitettava kyseistä määrää vastaava summa kerrottuna kyseiseen tuotteeseen 1 päivän toukokuuta 2004 ja 30 päivän huhtikuuta 2005 välisenä aikana sovellettavilla suurimmilla tuontimaksuilla ja korotettuna 1,21 eurolla/100 kg valkoista sokeria tai kuiva-aineen ekvivalenttia.

Kolmannessa alakohdassa tarkoitettu määrä siirretään uuden jäsenvaltion kansalliseen talousarvioon."

Asetus N:o 832/2005

12 Komissio vahvisti asetuksella N:o 832/2005 kullekin uudelle jäsenvaltiolle sokerin ylijäämävarastoa vastaavan määrän, joka näiden jäsenvaltioiden on poistettava. Kyseisen asetuksen kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Yleensä ylijäämien katsotaan olevan seurausta tuonnilla lisätyn ja viennillä vähennetyn tuotannon kehityksestä 1 päivän toukokuuta 2003 ja 30 päivän huhtikuuta 2004 välisenä aikana verrattuna samojen määrien keskiarvoon edeltäneiden kolmen vuoden vastaavina aikoina. Varastojen muodostumista koskevat erityisolosuhteet otetaan myös huomioon asetuksen (EY) N:o 60/2004 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti, erityisesti varastojen tason aleneminen kyseisenä aikana."

*Kansallinen säännöstö*

13 Riigikogu (Viron parlamentti) hyväksyi 7.4.2004 ylijäämävarastomaksulain (Üleliigse laovaru tasu seadus, RT I 2004, 30, 203).

14 Riigikohus (korkein oikeus) totesi 5.10.2006 annetussa tuomiossa, että mainitun lain 6 §:n 1 momenttia ei sovelleta, koska se on ristiriidassa asetuksen N:o 1972/2003 kanssa. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että mainitussa säännöksessä säädetty velvollisuus soveltaa siirtovaraston määrittämiseksi kerrointa 1,2 ei mahdollistanut kunkin yrityksen riittävän eriytettyä kohtelua.

15 Tämän tuomion seurauksena Riigikogu hyväksyi useita muutoksia kyseiseen 25.1.2007 annettuun lakiin. Mainittu laki, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (RT I 2007, 12, 65; jäljempänä ÜLTS), tuli voimaan 16.2.2007, ja sitä sovelletaan takautuvasti 1.5.2004 alkaen muodostuneisiin tilanteisiin.

16 ÜLTS:n 7 §:n mukaan ”ylijäämävarasto” vastaa 1.5.2004 hallinnassa olleen varaston ja siirtovaraston välistä erotusta.

17 ÜLTS:n 6 §:n määritelmän mukaan ”siirtovarastolla” tarkoitetaan Viron tasavallan liittymistä Euroopan unioniin edeltäneiden viimeisen neljän vuoden (2000–2003) varastojen vuosittaista keskiarvoa kerrottuna 1,2:lla. Samassa pykälässä vahvistetaan kaksi siirtovaraston laskemiseen sovellettavaa erityissääntöä, joilla lievennetään tätä laskusääntöä niiden toimijoiden osalta, jotka eivät ole harjoittaneet kyseessä olevaa toimintaa näiden neljän vertailuvuoden aikana. Ensiksikin yrityksen, joka on aloittanut toiminnan kyseisillä markkinoilla vuoden 2003 jälkeen, on näytettävä toteen, että sen hallinnassa 1.5.2004 olleen varaston määrä vastasi ”toimijan tavanomaisesti tuottamien, myymien tai muulla tavoin vastiketta vastaan tai ilman vastiketta luovuttamien tai hankkimien [tuotteiden] – – varaston määrää”. Toiseksi vähintään vuoden toimineiden toimijoiden siirtovarasto on ”viimeisten toimivuosien 1 päivänä touko-

kuuta hallinnassa olleiden varastojen määrän keskiarvo” tai 1.5.2003 hallinnassa olleen varaston määrä, jotka kerrotaan kertoimella 1,2.

18 ÜLTS:n 10 §:n mukaan maatalousministeriö määrittää toimijan ilmoitusten pohjalta siirtovaraston ja ylijäämävaraston. Toimijan perustellusta pyynnöstä kyseinen ministeriö voi ottaa huomioon tiettyjä olosuhteita, jotka voivat selittää varaston kasvamisen ilman, että kyse on keinottelusta, kuten toimijan tuotanto-, jalostus- ja myyntikapasiteetin kasvun edeltäneen vuoden aikana, maataloustuotteiden kypsymisajan, sen olosuhteen, että varastot ovat muodostuneet ennen vuoden 2003 kolmatta neljännestä, vienti- tai myyntikapasiteetin pienenemisen toimijasta riippumattomista olosuhteista johtuen tai muut toimijasta riippumattomat olosuhteet.

19 Viimeksi mainittuja säännöksiä täydentää ÜLTS:n 23 §, jossa määritellään tiettyjä olosuhteita, joissa siirtovarastoa voidaan tarkistaa sen kasvun mukaan silloin, kun kasvu johtuu kyseisen toimijan taloudellisen toiminnan kehityksestä 1.5.2003–1.5.2006.

20 ÜLTS:n 14 §:stä seuraa, että sokerin ylijäämävarastomaksun määrä vastaa asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa säädettyä määrää.

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

21 Balbiino on jäätelöiden ja pakastettujen elintarvikkeiden kauppaa harjoittava virolainen yhtiö. Balbiino uudisti vuosien 2000–2003 aikana tuotanto- ja varastotilansa. Toimija sai siten käyttöönsä uuden varastotilan. Balbiinolla oli 1.5.2004 hallinnassaan yli 100 tonnin sokerivarasto eli varasto, joka oli määrältään lähes yhdeksänkertainen sen hallinnassa tavanomaisesti samana ajankohtana sekä ennen Viron tasavallan liittymistä

unioniin (vuosina 2000–2003) että liittymisen jälkeen (vuosina 2005–2006) olleeseen varastoon nähden. Lisäksi se aloitti pakasteiden tukkukaupan.

22 Põllumajandusminister totesi 29.10.2004 tehdyllä päätöksellä, että Balbiinolla oli noin 400 tonnin ylijäämävarasto 13 maataloustuotetyypin osalta (sokeri, suklaa, voi, pakasteliha, juusto).

23 Balbiino nosti tästä päätöksestä kanteen Tallinna Halduskohusiin.

24 Monivaiheisten tapahtumien jälkeen Põllumajandusminister määritti 19.4.2007 tehdyllä päätöksellä Balbiinon ylijäämävaraston. Kyseinen päätös tehtiin asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 sekä ÜLTS:n 6 §:n, 7 §:n 1 ja 2 momentin, 10 §:n 2 momentin ja 23 §:n perusteella.

25 Veroviranomainen vahvisti 30.4.2007 tehdyllä maksupäätöksellä Balbiinon maksettavaksi tulevien ylijäämävarastomaksujen määräksi 1 243 867 Viron kruunua (EEK; noin 77 000 euroa). Balbiino valitti tästä päätöksestä sekä 19.4.2007 tehdystä päätöksestä Tallinna Halduskohusiin, jolla on epäilyksiä siitä, onko ÜLTS yhteisön oikeuden mukainen.

26 Näissä olosuhteissa Tallinna Halduskohus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Estääkö Euroopan unionin oikeus, ennen kaikkea – – asetuksen – – N:o 60/2004 6 artiklan 1 kohta, kun sitä luetaan yhdessä – – asetuksen N:o 832/2005 – – kolmannen perustelukappaleen ja – – asetuksen – – N:o 1972/2003 4 artiklan 1 ja

2 kohdan kanssa, sen, että toimijan ylijäämävaraston määrän määrittämiseksi varastosta vähennetään automaattisesti (siirtovarastona) toimijan 1.5.2004 edeltäneiden toimivuosien, kuitenkin enintään neljän toimivuoden, 1 päivänä toukokuuta vallinneiden varastojen keskiarvo, joka kerrotaan 1,2:lla?

Jos vastaus on myöntävä, olisiko vastaus toisenlainen, jos siirtovaraston ja ylijäämävaraston määrän määrittämisessä on mahdollista ottaa huomioon myös toimijan tuotanto-, jalostus- tai myyntikapasiteetin kasvu, maataloustuotteiden kypsymisaika, varastojen muodostumisaika sekä toimijasta riippumattomat muut olosuhteet?

2) Onko Euroopan unionin oikeuden ja ennen kaikkea – – asetuksen – – N:o 1972/2003 tavoitteen kanssa sopusoinnussa se, että 1.5.2004 toimijan hallinnassa ollut koko maataloustuotteiden varasto luetaan toimijan ylijäämävarastoksi?

3) Jos toimija ryhtyi toimimaan vastaavanlaisten maataloustuotteiden alalla alle yksi vuosi ennen 1.5.2004, estääkö Euroopan unionin oikeus, ennen kaikkea – – asetuksen – – N:o 1972/2003 4 artikla sekä – – asetuksen – – N:o 60/2004 6 artikla, sen, että kyseisen toimijan on itse todistettava, että 1.5.2004 tämän hallinnassa olleen maataloustuotteiden varaston määrä vastaa tämän tavanomaisesti tuottamien, myymien tai muulla tavoin vastiketta vastaan tai vastikkeetta luovuttamien tai hankkimien maataloustuotteiden varaston määrää?

Jos vastaus on myöntävä, olisiko vastaus toisenlainen, jos riippumatta toimijan todistustaakasta hallintoelimellä on velvollisuus ottaa toimijan puolelta esitetyn

maataloustuotteita koskevan ilmoituksen perusteella toimijan siirtovaraston ja ylijäämävaraston määrittämisessä huomioon toimijan 1.5.2004 jälkeen tapahtunut tuotanto-, jalostus- tai myyntikapasiteetin ja varaston kasvu?

4) Onko – – asetuksen – – N:o 1972/2003 ja – – asetuksen – – N:o 60/2004 tavoitteiden kanssa sopusoinnussa ylijäämävarastomaksun periminen myös siinä tapauksessa, että toimijalla todetaan 1.5.2004 vallinneessa tilanteessa olleen ylijäämävarasto mutta toimija todistaa, että tämän ylijäämävaraston myymisestä 1.5.2004 jälkeen toimija ei tosiasiassa ole saanut hintaerosta hyötyä?

5) Voidaanko – – asetuksen – – N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdan säännöstä, jonka perusteella otetaan sokerin, isoglukoosin tai fruktoosin ylijäämämäärien toteamisessa huomioon muun muassa varastotilojen kapasiteetti, tulkita siten, että tilanteessa, jossa toimijan varastotilojen kapasiteetti on liittymistä edeltäneen vuoden aikana kasvanut, kyseinen kasvu muodostaa perusteen pienentää toimijan hallinnassa 1.5.2004 vallinneessa tilanteessa olevaa maataloustuotteiden ylijäämävarastoa riippumatta toimijan elinkeinotoiminnasta, maataloustuotteiden jalostuskapasiteetista tai maataloustuotteiden varastojen määrästä 1.5.2004 edeltäneinä toimintavuosina ja 1.5.2004 jälkeisten kahden vuoden kuluessa?

6) Estääkö – – asetuksen N:o 1972/2003 – – 10 artikla sen, että toimijalta peritään ylijäämävarastomaksu maksupäätöksellä silloin, kun maksupäätös on kyllä tehty asetuksen voimassaoloaikana 30.4.2007 mutta valtionsisäisen oikeuden mukaan kyseinen päätös on tullut suhteessa toimijaan täytäntöönpanokelpoiseksi asetuksen soveltamisajan päättymisen jälkeen ja kun valtion sisäisessä oikeudessa ei säädetä varastomaksun perimisen määräajasta?”

**Ennakkoratkaisukysymykset**

*Alustava kysymys*

27 Balbiino väittää, että asetuksiin N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 ei voida vedota sitä vastaan, koska niitä ei ollut julkaistu viron kielellä Euroopan unionin virallisessa lehdessä sillä hetkellä, kun Viron tasavalta liittyi Euroopan unioniin. Balbiino vetoaa asiassa C-161/06, Skoma-Lux, 11.12.2007 – ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemisen jälkeen – annettuun tuomioon (Kok., s. I-10841).

28 Balbiino katsoo, että se seikka, ettei mainittuihin asetuksiin voida sitä vastaan vedota, estää myös ÜLTS:n soveltamisen, koska kyseiseen kansalliseen säännökseen, joka julkaistiin alkuperäisessä muodossaan 27.4.2004, sisältyy lukuisia viittauksia asetuksiin N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004. Balbiino korostaa, että koska ÜLTS julkaistiin liian myöhään, taloudelliset toimijat eivät saaneet riittävän ajoissa tietoa 1.5.2004 alkaen sovellettavasta ylijäämävarastomaksuja koskevasta säännöstöstä.

29 Vaikka ennakkoratkaisupyyntö ei koske tätä kysymystä, voidaan tämän selventämiseksi kansalliselle tuomioistuimelle muistuttaa, että asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 kaltaisiin yhteisön toimielimen antamiin säädöksiin ei voida jäsenvaltiossa vedota luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan, ennen kuin viimeksi mainitut ovat voineet saada sen tietoonsa Euroopan unionin virallisessa lehdessä suoritetun säännönmukaisen julkaisemisen kautta (asia 98/78, Racke, tuomio 25.1.1979, Kok., s. 69, Kok. Ep. IV, s. 297, 15 kohta ja em. asia Skoma-Lux, tuomion 37 kohta).

30 Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi katsonut, että edellä tämän tuomion 3 kohdassa mainitun liittymisasiakirjan 58 artikla estää sen, että sellaiseen yhteisön lainsäädäntöön sisältyviä velvoitteita, jota ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä uuden jäsenvaltion kielellä, voitaisiin soveltaa yksityisiin tässä jäsenvaltiossa, vaikka nämä olisivat voineet muilla keinoin saada tiedon tästä lainsäädännöstä. Se, että tähän asetukseen ei voida vedota yksityisiä vastaan jäsenvaltiossa, jonka kielellä sitä ei ole julkaistu, ei kuitenkaan vaikuta millään tavoin siihen seikkaan, että koska asetus on osa

yhteisön säännöstöä (acquis communautaire), sen säännökset sitovat asianomaista jäsenvaltiota liittymisestä lukien (em. asia Skoma-Lux, tuomion 51 ja 59 kohta).

31 Viron tasavalta pani asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 mukaiset velvoitteensa täytäntöön 7.4.2004 antamalla ÜLTS:n alkuperäisen version, jossa säädettiin maataloustuotteiden ylijäämävarastoja koskevasta maksusta ja määriteltiin kyseisen maksun laskentatapa. ÜLTS:lla asetetaan siten yksityisille Virossa velvoitteita huolimatta siitä seikasta, että kyseisiin asetuksiin ei voida vedota heitä vastaan, ennen kuin heillä on ollut mahdollisuus saada ne tietoonsa Euroopan unionin virallisessa lehdessä kyseisen jäsenvaltion kielellä suoritetun säännönmukaisen julkaisemisen kautta.

32 Tällaisissa olosuhteissa edellä mainitussa asiassa Skoma-Lux annettuun tuomioon perustuva sääntö ei estä vetoamasta ÜLTS:iin otettuihin asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 säännöksiin. Mainittua sääntöä voidaan kuitenkin soveltaa tietyissä tilanteissa eli silloin, jos Viron viranomaiset vetoavat yksityisiä vastaan sellaisiin näiden asetusten säännöksiin, joita ei ole pantu täytäntöön ÜLTS:lla, ennen kyseisten säännösten virallista julkaisemista viron kielellä. Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa korosti, on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä tarvittaessa tulkita ÜLTS:ia sen tutkimiseksi, onko kyseessä mainitun kaltainen tilanne.

*Ensimmäinen kysymys*

33 Vaikka ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee sanamuotonsa mukaan nimenomaisesti asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa, tätä kysymystä on syytä tulkita siten, että se koskee saman asetuksen 6 artiklan 3 kohtaa, jossa säädetään jäsenvaltioiden suorittamasta kunkin taloudellisen toimijan hallinnassa olevien sokerin ja sokeriin liittyvien tuotteiden ylijäämävarastojen määrien määrittämisestä.

34 Ennakkoratkaisun esittänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, ovatko asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 1 ja 2 kohta, asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohta sekä asetus N:o 832/2005 ja erityisesti sen kolmas perustelukappale esteenä ÜLTS:iin sisältyvälle toimijan ylijäämävaraston määrän laskemiseen käytettävälle menetelmälle, jossa 1.5.2004 tosiasiallisesti hallinnassa olleesta varastosta vähennetään siirtovarasto, joka on määritelty neljän edeltävän toimivuoden varastojen keskiarvoksi kerrottuna kertoimella 1,2. Mikäli vastaus on myöntävä, kyseinen tuomioistuin tiedustelee, olisiko vastaus samanlainen, jos tämän kertoimen lisäksi huomioon voitaisiin ottaa myös toimijasta riippumattomia muita olosuhteita, kuten tuotanto-, jalostus- tai myyntikapasiteetin kasvu, maataloustuotteiden kypsymisajan pidentyminen ja tietyt varastojen muodostumiseen liittyvät järjestelyt.

35 Ensimmäinen kysymys koskee kahta siirtovaraston laskemisen kannalta merkityksellistä seikkaa. Yhtäältä kyse on tietyn kiinteän päivämäärän, joka nyt esillä olevassa asiassa on toukokuun 1. päivä, käyttämisestä 1.5.2004 edeltäneiden neljän toimivuoden varastojen keskiarvon määrittämiseksi ja toisaalta kertoimen 1,2 käyttämisestä. On syytä tarkastella peräkkäin kumpaakin näistä seikoista.

36 Balbiino pitää ensinnäkin toukokuun 1. päivän käyttämistä vuosien 2000–2003 aikana muodostuneiden varastojen keskiarvon määrittämiseksi sattumanvaraisena valintana, jonka se katsoo rankaisevan itseään sen vuoksi, että jäätelötuotanto on luonteeltaan jaksottaista ja kausiluonteista. Koska Balbiinon tuotteiden kysynnän huippu ajoittuu toukokuun ja elokuun välille, toukokuun 1. päivä kuuluu ajanjaksoon, jolloin varastot ovat suurimmillaan.

37 On aivan ensiksi todettava, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kunkin haltijan ylijäämävaraston määrittämiseksi uusien jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon ”liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot”. Koska tarkempia säännöksiä merkityksellisestä ajanjaksosta tai käytettävissä olevien varastojen laskutavasta ei ole annettu, jäsenvaltioille on tällaisen sanamuodon mukaisesti annettu harkintavaltaa niiden kriteerien määrittämiseksi, joiden perusteella tällaiset tiedot otetaan huomioon, kyseisen asetuksen

tavoitteiden ja yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-313/99, Mulligan ym., tuomio 20.6.2002, Kok., s. I-5719, 33–36 kohta).

38 Sama koskee sokerin ja sokeriin liittyvien tuotteiden varastoja, joita säännellään asetuksessa N:o 60/2004. Kyseisen asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädetään nimittäin ainoastaan, että uuden jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten ”käytössä on 1 päivänä toukokuuta 2004 oltava järjestelmä, jolla voidaan tunnistaa ylijäämämäärät” asianomaisten tärkeimpien toimijoiden tasolla ja että tämä järjestelmä voi ”perustua erityisesti tuonnin ja verotuksen seurantaan sekä toimijoiden kirjanpitoa ja fyysisiä varastoja koskeviin selvityksiin”, ja että huomioon on otettava asianomaisten toimijoiden toiminnan laji ja taso sekä varastotilojen kapasiteetti.

39 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kun komissio määrittää sokerin ja sokeriin liittyvien tuotteiden ylijäämät kunkin jäsenvaltion osalta 1.5.2004, otetaan huomioon erityisesti liittymistä edeltävänä vuonna edellisiin vuosiin verrattuna tapahtunut kehitys tuotujen ja vietyjen määrien, tuotannon, kulutuksen ja varastojen sekä olosuhteiden, joissa varastot ovat muodostuneet, osalta. Tämän säännöksen täytäntöönpanon varmistamiseksi saman asetuksen 8 artiklassa säädetään erityisesti, että uusien jäsenvaltioiden on ilmoitettava 31.7.2004 mennessä komissiolle ajanjakson 1.5.2000–30.4.2004 aikana tuodut, viedyt, tuotetut ja kulutetut sokerin määrät sekä kunkin vuoden 1. päivänä toukokuuta hallussa olleet varastot ajanjaksolta 1.5.2000–1.5.2004.

40 Komissio vahvisti asetuksella N:o 832/2005 tämän menetelmän mukaisesti poistettavan ylijäämän määrän kunkin uuden jäsenvaltion osalta. Kyseisen asetuksen kolmannessa perustelukappaleessa täsmennetään, että ”ylijäämien katsotaan olevan seurausta tuonnilla lisätyn ja viennillä vähennetyn tuotannon kehityksestä 1 päivän toukokuuta 2003 ja 30 päivän huhtikuuta 2004 välisenä aikana verrattuna samojen määrien keskiarvoon edeltäneiden kolmen vuoden vastaavina aikoina”.

41 Edellä esitetystä seuraa, että mikään tarkastelluista asetusten N:o 1972/2003, N:o 60/2004 ja N:o 832/2005 säännöksistä ei ole esteenä ÜLTS:iin sisältyvän kaltaiselle menetelmälle, jonka mukaan siirtovarasto lasketaan tosiasiallisesti toimijoiden hallinnassa toukokuun 1. päivänä vuosina 2000–2003 olleiden varastojen perusteella.

42 Näin ollen on todettava, etteivät asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 1 ja 2 kohta, asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohta eikä asetus N:o 832/2005 ole esteenä sille, että ÜLTS:ssa otetaan huomioon 1. päivä toukokuuta ylijäämävaraston määrittämiseen käytettävänä vertailupohjana.

43 Ennakkoratkaisun esittänyt tuomioistuin tiedustelee toiseksi sitä, onko yhteisön oikeuden mukaan laillista käyttää siirtovaraston määrittämiseksi kerrointa 1,2. Kyseinen tuomioistuin korostaa tältä osin, että Riigikohus totesi 5.10.2006 antamassaan tuomiossa, että kyseisen kertoimen käyttäminen oli ristiriidassa asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohdan kanssa, koska sitä käyttämällä ylijäämävarastoa ei voida määrittää kaikkien kutakin toimijaa erityisesti koskevien olosuhteiden perusteella.

44 Balbiino väittää pääasiallisesti, että ÜLTS on suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen, koska sen mukaan kerrointa 1,2 sovelletaan samalla tavoin ilman, että otetaan asianmukaisella tavalla huomioon mahdollisia tuotekohtaisia eroja ja niitä olosuhteita, joissa kyseiset varastot ovat muodostuneet. Balbiino katsoo, että kun otetaan huomioon maataloustuotteiden markkinoiden kehitys Virossa vuosina 2000–2004, olisi asianmukaisempaa käyttää kerrointa 1,33.

45 Viron hallitus katsoo, että kertoimen 1,2 käyttäminen on laillista ja sopusoinnussa asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 tavoitteiden kanssa. Se väittää Liettuan hallituksen tavoin, että näillä asetuksilla ei rajoiteta eikä suljeta pois mahdollisuutta käyttää tällaista kerrointa ja että niillä jätetään jäsenvaltioille vapaus valita paikallisiin olosuhteisiin soveltuva laskumenetelmä. Kyseisen hallituksen mukaan mainitun

kertoimen käyttäminen mahdollistaa siirtovaraston määrän lisäämisen kaikkien toimijoiden osalta siten, että voidaan ottaa huomioon unioniin liittymistä edeltäneiden vuosien aikana tapahtunut kasvu.

46 Komissio tuki ensin kirjelmissään Balbiinon esittämää kantaa mutta kannatti sitten suullisessa käsittelyssä Viron ja Liettuan hallitusten näkemystä siltä osin kuin se katsoi, että kertoimen 1,2 käyttäminen ei estä kunkin toimijan erityisten olosuhteiden huomioon ottamista.

47 On todettava, ettei asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohdassa eikä asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa edellytetä, että jäsenvaltiot soveltaisivat mainittua kerrointa samalla tavoin kaikkien toimijoiden siirtovarastoihin ylijäämävaraston laskemiseksi, eikä kielletä niitä näin tekemästä. Kyseisissä säännöksissä luetellaan, joskaan ei tyhjentävästi, tiettyjä toimijoiden ylijäämävarastojen laskemiseen käytettäviä kriteerejä ja jätetään samalla jäsenvaltioille tilaisuus täydentää mainittuja kriteerejä sopivaksi katsomallaan tavalla. Kuten edellä tämän tuomion 37 ja 38 kohdassa todetaan, jäsenvaltioille on jätetty tältä osin harkintavaltaa.

48 Kertoimen 1,2 soveltaminen siirtovaraston laskemisessa on ensi arviolta toimijoiden kannalta edullinen, koska se voi vaikuttaa ylijäämävarastoa pienentävästi. Viron hallituksen antamista tiedoista käy ilmi, että kyseinen kerroin on muodostettu Virossa vuosina 2000–2004 todetun maataloustuotteiden tuotannon kasvun perusteella. Tämän kertoimen käyttäminen mahdollistaa siten 1. päivänä toukokuuta vuosina 2000–2003 todettujen varastojen nykyarvon laskemisen tämän tason perusteella ja näin ollen siirtovaraston – ja tämän seurauksena ylijäämävaraston – määrittämisen niin, että ne ilmentävät oikeasuhteisella tavalla Viron maatalousalalla yleisesti ajanjakson 1.5.2000–1.5.2004 aikana todettua kasvua. Kertoimen avulla voidaan täten vertailla objektiivisesti 1.5.2004 todettua varastoa neljän edeltäneen vuoden 1. päivän toukokuuta varastojen keskiarvoon.

49 Kun otetaan huomioon nämä seikat, tällaisen kertoimen käyttämisellä ei haitata asetusten N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 tavoitteiden saavuttamista eikä loukata suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

50 Näin ollen on todettava, etteivät asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohta ja asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohta ole esteenä ÜLTS:iin sisältyvän kertoimen kaltaisen kertoimen käyttämiselle siirtovaraston laskemista varten.

51 Näissä olosuhteissa ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 1 ja 2 kohta, asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohta ja asetus N:o 832/2005 eivät ole esteenä ÜLTS:n kaltaiselle kansalliselle toimenpiteelle, jonka mukaan toimijan ylijäämävaraston määrä lasketaan vähentämällä 1.5.2004 tosiasiallisesti hallinnassa olleesta varastosta siirtovarasto, joka on määritelty 1. päivänä toukokuuta neljänä edeltävänä toimivuotena pidettyjen varastojen keskiarvoksi kerrottuna kyseisen jäsenvaltion maataloustuotteiden tuotannon kasvua samana ajanjaksona vastaavalla kertoimella 1,2.

52 Kun otetaan huomioon tämä vastaus, ei ole tarpeen tutkia ensimmäisen kysymyksen toista osaa.

*Toinen kysymys*

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko 1.5.2004 toimijan hallinnassa olleen koko varaston lukeminen toimijan ylijäämävarastoksi sopusoinnussa asetuksen N:o 1972/2003 kanssa.

54 Balbiino katsoo, että koska asetuksen N:o 1972/2003 tavoitteena on ehkäistä maataloustuotteilla keinottelu, on välttämätöntä määrittää, onko toimijan hallinnassa 1.5.2004 ollut varasto aiheuttanut vääristymiä markkinoilla tai johtanut keinotteluun. Balbiinon mukaan on selvitettävä tapauskohtaisesti, millaiset ovat ne olosuhteet, joissa kyseiset varastot ovat muodostuneet, ja onko kyseinen toimija voinut hankkia niiden avulla keinotteluluonteisia tuloja.

55 Viron hallitus pitää selvänä, että tietyn toimijan hallinnassa 1.5.2004 ollut koko varasto voidaan katsoa ylijäämävarastoksi, sikäli kuin on osoitettu, että kyseinen varasto on hankittu keinottelutarkoituksessa.

56 Komissio muistuttaa, että jäsenvaltioiden on noudatettava suhteellisuusperiaatetta soveltaessaan asetusta N:o 1972/2003. Komission mukaan jäsenvaltioiden on siis tutkittava tapauskohtaisesti ja kaikki maataloustuotteiden varastojen muodostumiseen ennen 1.5.2004 liittyvät olosuhteet huomioon ottaen, ovatko kyseisen asetuksen tavoitteet saavutettavissa vähemmän rajoittavilla toimilla.

57 Asetuksen N:o 1972/2003 ensimmäisestä ja kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisen asetuksen tavoitteena on yhteisten markkinajärjestelyjen turvaaminen estämällä uusissa jäsenvaltioissa sijaitsevista ylijäämävarastoista perittäviä maksuja koskevan pelotejärjestelmän avulla se, että maataloustuotteita kuljetetaan keinotekoisesti kyseisiin jäsenvaltioihin laajentumisen vuoksi. Tavoitteena on siis estää se, että yhteisiä markkinajärjestelyjä haitataan tavanomaisesta poikkeavilla kauppavirroilla.

58 Asetuksessa N:o 1972/2003 asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus periä maksuja saman asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella tunnistamistaan ylijäämävarastoista. Näihin kriteereihin kuuluvat olosuhteet, joissa varastot ovat muodostuneet, ja liittymistä edeltäneinä vuosina toteutuneet kauppavirrat. Vaikka

tämä luettelo ei ole tyhjentävä, kyseisestä säännöksestä, kun sitä luetaan siten, että otetaan huomioon yhteisten markkinajärjestelyjen turvaamista koskeva tavoite, ilmenee, ettei asetuksessa N:o 1972/2003 kielletä lukemasta toimijan koko varastoa ylijäämävarastoksi, mikäli, kun otetaan huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet, käy ilmi, että kyseinen varasto on muodostunut ennen 1.5.2004 ja ettei tämä ole tapahtunut taloudellisen toiminnan tavanomaisen kehityksen yhteydessä vaan että tarkoituksena on ollut hankkia hyötyä liittymisen vaikutuksista maataloustuotteiden hintoihin.

59 Tästä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että asetus N:o 1972/2003 ei ole esteenä sille, että 1.5.2004 toimijan hallinnassa ollut koko maataloustuotteiden varasto luetaan toimijan ylijäämävarastoksi, jos voidaan yhtäpitävien todisteiden perusteella osoittaa, että kyseinen varasto ei ole luonteeltaan tavanomainen asianomaisen toimijan toimintaan nähden vaan että se on muodostettu keinottelutarkoituksessa.

*Kolmas kysymys*

60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään yhteisöjen tuomioistuimelta, kenellä on ylijäämävarastoja koskeva todistustaakka. Kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, estävätkö asetuksen N:o 1972/2003 4 artikla ja asetuksen N:o 60/2004 6 artikla, sen, että alle vuosi ennen 1.5.2004 toimintansa aloittaneen toimijan on osoitettava, että 1.5.2004 sen hallinnassa olleen varaston määrä vastaa sen tavanomaisesti tuottamien, myymien tai muulla tavoin vastiketta vastaan tai vastikkeetta luovuttamien tai hankkimien maataloustuotteiden varaston määrää.

61 Balbiinon mukaan yhteisön oikeus estää se, että todistustaakka lankeaisi yksinomaan toimijoille. Balbiino väittää, että koska kyseisten toimijoiden on oletettava toimineen vilpittömässä mielessä, todistustaakka kuuluu kansallisille viranomaisille, joiden on osoitettava, että 1.5.2004 todetut varastot ovat ylijäämävarastoja.

62 Viron hallitus ja komissio korostavat, että koska yhteisön sääntöjä, jotka koskevat todistustaakan jakoa toimijoiden ja kansallisten viranomaisten välillä, ei ole annettu, näiden sääntöjen määrittäminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja jäsenvaltioilla on tältä osin harkintavaltaa. Komissio muistuttaa tältä osin, että jäsenvaltioiden on taattava toimijoiden yhdenvertainen kohtelu ja se, että hyvän hallinnon periaatetta noudatetaan.

63 On todettava, ettei asetukseen N:o 1972/2003 eikä asetukseen N:o 60/2004 sisälly säännöksiä todistustaakan jaosta taloudellisten toimijoiden ja ylijäämävarastoja koskevien maksujen määräämisestä vastaavien kansallisten viranomaisten välillä. Koska tästä kysymyksestä ei ole kyseisissä asetuksissa säädetty, se on ratkaistava kansallisten sääntöjen perusteella siten, että samalla noudatetaan yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita ja niitä tavoitteita, joita kyseisillä asetuksilla tavoitellaan. Nyt esillä olevassa asiassa ei ole esitetty perustetta katsoa, että kansallinen toimenpide, jolla asetetaan, silloin kun kyseisellä jäsenvaltiolla ei toimijan harjoittaman toiminnan hiljattain tapahtuneen aloittamisen vuoksi ole käytössä merkityksellisiä vertailutietoja, toimijalle todistustaakka siltä osin, että sen hallinnassa 1.5.2004 ollut varasto oli luonteeltaan tavanomainen, olisi näiden periaatteiden ja tavoitteiden vastainen.

64 Kolmanteen kysymykseen on siis vastattava, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artikla ja asetuksen N:o 60/2004 6 artikla eivät ole esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jonka mukaan alle vuosi ennen 1.5.2004 toimintansa aloittaneen toimijan on osoitettava, että 1.5.2004 sen hallinnassa olleen varaston määrä vastaa sen tavanomaisesti tuottamien, myymien tai muulla tavoin vastiketta vastaan tai vastikkeetta luovuttamien tai hankkimien tuotteiden varaston määrää.

65 Kun otetaan huomioon tämä vastaus, ei ole tarpeen tutkia kolmannen kysymyksen toista osaa.

*Neljäs kysymys*

66 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää epäilyjä, jotka koskevat kysymystä siitä, riittääkö ylijäämävaraston olemassaolo 1.5.2004 maksun perimiseksi toimijalta vai onko lisäksi selvitettävä, onko toimija hyötynyt tämän varaston myynnistä. Kyseinen kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voidaanko asetuksia N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 tulkita siten, että ylijäämävaraston olemassaolosta huolimatta ylijäämävarastomaksu voidaan poikkeuksellisesti jättää määräämättä silloin, kun toimija kykenee osoittamaan, ettei se ole saanut hyötyä näiden varastojen myymisestä 1.5.2004 jälkeen.

67 Balbiinon mukaan tähän kysymykseen olisi vastattava siten, että asetukset N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 estävät kansallisia viranomaisia määräämästä ylijäämävarastomaksua tällaisessa tilanteessa.

68 Viron hallitus ja komissio eivät ole tästä samaa mieltä kuin Balbiino. Komission mukaan toimijoita ei voida vapauttaa asetuksilla N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 perustettujen pelotemekanismien soveltamisesta sillä perusteella, että ne eivät ole saaneet hyötyä varastojen jälleenmyynnistä. Näillä asetuksilla ei nimittäin ole tarkoitus määrätä seuraamuksia toimijoiden menettelystä vaan taata yhteisten markkinajärjestelyjen moitteeton toiminta Euroopan yhteisön yleisen edun mukaisesti.

69 Kuten edellä tämän tuomion 57 kohdassa todetaan, asetuksen N:o 1972/2003 tavoitteena on estää se, että yhteisiä markkinajärjestelyjä haitataan tavanomaisesta poikkeavilla kauppavirroilla. Asetuksella ei ole tarkoitus määrätä seuraamuksia toimijoiden keinotteluluonteisen toiminnan perusteella vaan tarkoituksena on yhtäältä ylijäämävarastoista perittävien maksujen järjestelmän avulla estää varastojen muodostaminen keinottelutarkoituksessa ja toisaalta neutraloida tällaisten varastojen haltijoiden hankkimia taloudellisia etuja (ks. analogisesti asia C-179/00, Weidacher, tuomio 15.1.2002, Kok., s. I-501, 22, 28 ja 42 kohta).

70 Asetuksen N:o 60/2004 viidennestä ja kahdeksannesta perustelukappaleesta puolestaan ilmenee, että kyseisen asetuksen tavoitteena on samaten yhteisten markkinajärjestelyjen turvaaminen sokerimarkkinoilla sen vuoksi, että ”sokerimarkkinoiden häiriintymisen vaara on merkittävä, jos uusiin jäsenvaltioihin tuodaan ennen niiden liittymistä tuotteita keinottelutarkoituksissa”. Asetuksen N:o 1972/2003 tavoin ei myöskään asetuksella N:o 60/2004 ole siis tarkoitus määrätä seuraamuksia keinotteluluonteisesta toiminnasta vaan turvata maataloustuotteiden markkinoiden yhteisiä markkinajärjestelyjä, jotka nyt esillä olevassa asiassa koskevat sokeria ja sokeriin liittyviä tuotteita.

71 Tästä seuraa, että sekä asetuksessa N:o 1972/2003 käyttöön otettua ylijäämävarastomaksua että asetuksessa N:o 60/2004 käyttöön otettuja toimenpiteitä sokerin ja muiden tuotteiden varastojen poistamiseksi sovelletaan kaikkiin kyseisissä asetuksissa, joiden kummankin tavoitteena on yhteisten markkinajärjestelyjen suojeleminen, tarkoitettuihin ylijäämävarastoihin riippumatta siitä, ovatko niiden haltijat tosiasiassa saaneet hyötyä kyseisten varastojen myynnistä.

72 Neljänteen kysymykseen on siis vastattava, että asetukset N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 eivät ole esteenä ylijäämävarastomaksun perimiselle toimijalta, vaikka tämä kykenisi osoittamaan, ettei se ole saanut hyötyä kyseisten varastojen myymisestä 1.5.2004 jälkeen.

*Viides kysymys*

73 Asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa lueteltuihin kriteereihin, joita jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon tunnistaakseen sokerin ylijäämämäärät, kuuluvat asianomaisten toimijoiden harjoittaman toiminnan laji ja taso sekä ”varastotilojen kapasiteetti”.

74 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii viidennellä kysymyksellä selvittämään, voiko mainittu kriteeri tulla sovellettavaksi itsenäisesti riippumatta toimijan taloudellisen toiminnan kehityksestä siten, että liittymistä edeltäneen vuoden aikana tapahtunut varastokapasiteetin kasvu voisi johtaa ylijäämäksi luettavan varaston määrän vähenemiseen.

75 Tämän kysymyksen taustalla on se seikka, että pääasiassa Põllumajandusminister kieltäytyi lisäämästä Balbiinon siirtovaraston määrää huolimatta siitä, että kyseisen toimijan varastokapasiteetti kasvoi vuonna 2003 toteutetun uuden varastotilan rakentamisen seurauksena. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan Põllumajandusminister katsoi, että vuosina 2000–2006 Balbiinon hallinnassa olleen sokerivaraston taso oli pysynyt vastaavana lukuun ottamatta 1.5.2004 todettua huippua, jolloin sokerivaraston määrä oli yli yhdeksänkertainen sen tavanomaiseen määrän verrattuna. Näin ollen Põllumajandusminister arvioi, että riippumatta uuden varaston olemassaolosta Balbiino ei vastaavissa olosuhteissa hankkinut eikä hallinnut tavanomaisen toimintansa yhteydessä merkittäviä sokerivarastoja.

76 Balbiino, Viron hallitus ja komissio ovat kaikki samaa mieltä siitä, että varastokapasiteetin kasvu, joka kuuluu asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa lueteltuihin kriteereihin, on yksi niistä tekijöistä, joka on otettava huomioon ylijäämävaraston määrittämiseksi.

77 On todettava, että asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohdassa uusille jäsenvaltioille asetetaan velvollisuus tunnistaa sokerin ja isoglukoosin ylijäämämäärät siten, että ne ottavat ”asianmukaisesti huomioon” asianomaisten toimijoiden harjoittaman toiminnan lajin ja tason sekä ”varastotilojen kapasiteetin”. Tässä säännöksessä kyseisiltä jäsenvaltioilta vaaditaan siis ainoastaan, että ne ottavat huomioon toimijoiden varastokapasiteetin suorittaessaan ylijäämävarastojen tunnistamiseksi huomioon otettavien kaikkien kriteerien kokonaisarviointia. Tässä säännöksessä ei kuitenkaan edellytetä, että kyseiset jäsenvaltiot järjestelmällisesti vähentäisivät niiden toimijoiden ylijäämämäärää, jotka ilmoittavat varastokapasiteettinsa kasvaneen. Ainoastaan silloin, kun varastokapasiteetin kasvu liittyy myöhäisemmän toiminnan kasvuun, tämä kriteeri on otettava huomioon sen arvioimiseksi, onko tietyn toimijan hallinnassa 1.5.2004 olleet varastot katsottava tavanomaisiksi varastoiksi vai ylijäämävarastoiksi.

78 Tästä seuraa, että viidenteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohtaa ei voida tulkita siten, että ylijäämävaraston vähentäminen olisi perusteltua liittymistä edeltäneen vuoden aikana tapahtuneen toimijan varastokapasiteetin kasvun vuoksi riippumatta kyseisen varaston haltijan taloudellisen toiminnan kehityksestä, jalostuksen määrästä ja kyseisen varaston koosta.

*Kuudes kysymys*

79 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko asetus N:o 1972/2003 esteenä ylijäämävarastomaksua koskevan maksupäätöksen mukaisen maksun perimiselle, kun asianomainen päätös on tehty kyseisen asetuksen soveltamisaikana mutta annettu tiedoksi sille, jolle se on osoitettu, vasta jälkikäteen.

80 Balbiino katsoo, että koska asetusta N:o 1972/2003 ei sen 10 artiklan nojalla sovelleta 30.4.2007 jälkeen, jäsenvaltio ei voi silloin, kun kansallista säännöstöä ei tältä osin ole annettu, periä ylijäämävarastomaksua mainitun ajankohdan jälkeen. Balbiino vetoaa tältä osin oikeusvarmuuden periaatteeseen.

81 Komissio jakaa Viron ja Liettuan hallitusten näkemyksen, jonka mukaan asetuksessa N:o 1972/2003 asetetaan uusille jäsenvaltioille velvollisuus ryhtyä täytäntöönpanotoimiin ylijäämävarastojen määrittämiseksi ennen 30.4.2007 mutta ei kuitenkaan edellytetä, että jokaisen yksittäisen tilanteen osalta olisi tehty lopullinen päätös ennen tätä ajankohtaa tai että asianomaisille toimijoille määrättävä maksuvelvollisuus riippuisi maksupäätöksen tiedoksi saamisen ajankohdasta.

82 On muistutettava, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”uusien jäsenvaltioiden on 1 päivänä toukokuuta 2004 perittävä vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta maksuja”. Saman asetuksen 10 artiklan

mukaan kyseistä asetusta sovelletaan 1.5.2004–30.4.2007. Tänä aikana uusien jäsenvaltioiden oli siis kyseisen asetuksen 4 artiklan mukaisesti perittävä ylijäämävarastojen haltijoilta maksuja määritettyään ylijäämävarastojen määrän ja maksun suuruuden. Uusilla jäsenvaltioilla oli siten oikeus tehdä ylijäämävarastojen haltijoita koskevia maksupäätöksiä 1.5.2004–30.4.2007.

83 Asetukseen N:o 1972/2003 ei kuitenkaan sisälly säännöstä, jossa edellytettäisiin, että perintä mainittujen maksupäätösten perusteella on toteutettava kyseisen ajanjakson aikana. Tällaisen velvollisuuden asettaminen johtaisi käytännössä kyseisen asetuksen tosiasiallisen soveltamisajan lyhentämiseen ja, kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 95 kohdassa toteaa, tähän liittyisi vaara siitä, että kyseiset maksuvelvolliset aiheuttavat manipuloimalla viivytystä. Ennen 30.4.2007 tehtyyn maksupäätökseen perustuvalla perimisellä mainitun ajankohdan jälkeen ei vaaranneta oikeusvarmuutta eikä kyseisellä asetuksella tavoiteltua yhteisten markkinajärjestelyjen haittaamisen ehkäisemistä koskevaa tavoitetta.

84 Sen kysymyksen osalta, onko maksupäätös, joka on tehty ennen asetuksen N:o 1972/2003 soveltamisajan päättymistä mutta annettu sille, jota kyseinen päätös koskee, vasta soveltamisajan päätyttyä, pätevä, kun otetaan huomioon kyseisen asetuksen soveltamisajan päättyminen, on todettava, että kyseiseen asetukseen ei sisälly säännöksiä tältä osin. Kun erityisiä säännöksiä ei ole tältä osin annettu, on katsottava, että syistä, jotka ovat analogisia edellisessä kohdassa esitettyihin syihin nähden, asetuksen N:o 1972/2003 10 artikla ei ole esteenä sille, että maksupäätös, jolla toimijalle määrätään ylijäämävarastomaksu ja jonka kyseinen toimija on saanut 30.4.2007 jälkeen, katsotaan päteväksi silloin, kun kansalliset viranomaiset ovat tehneet kyseisen päätöksen viimeistään kyseisenä ajankohtana.

85 Kuudenteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1972/2003 10 artikla ei ole esteenä sille, että maksupäätös, jolla toimijalle määrätään ylijäämävarastomaksu ja jonka kyseinen toimija on saanut 30.4.2007 jälkeen, katsotaan päteväksi silloin, kun kansalliset viranomaiset ovat tehneet kyseisen päätöksen viimeistään kyseisenä ajankohtana.

**Oikeudenkäyntikulut**

86 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisen vuoksi 10.11.2003 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1972/2003 4 artiklan 1 ja 2 kohta, sokerialalla sovellettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian unioniin liittymisen vuoksi 14.1.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohta ja sokerin, isoglukoosin ja fruktoosin ylijäämämäärien määrittämisestä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian osalta 31.5.2005 annettu komission asetus (EY) N:o 832/2005 eivät ole esteenä 7.4.2004 annetun ylijäämävarastomaksulain (Üleliigse laovaru tasu seadus), sellaisena kuin se on muutettuna 25.1.2007, kaltaiselle kansalliselle toimenpiteelle, jonka mukaan toimijan ylijäämävaraston määrä lasketaan vähentämällä 1.5.2004 tosiasiallisesti hallinnassa olleesta varastosta siirtovarasto, joka on määritelty 1. päivänä toukokuuta neljänä edeltävänä toimivuotena pidettyjen varastojen keskiarvoksi kerrottuna kyseisen jäsenvaltion maataloustuotteiden tuotannon kasvua samana ajanjaksona vastaavalla kertoimella 1,2.**

2) **Asetus N:o 1972/2003 ei ole esteenä sille, että 1.5.2004 toimijan hallinnassa ollut koko maataloustuotteiden varasto luetaan toimijan ylijäämävarastoksi,**

**jos voidaan yhtäpitävien todisteiden perusteella osoittaa, että kyseinen varasto ei ole luonteeltaan tavanomainen asianomaisen toimijan toimintaan nähden vaan että se on muodostettu keinottelutarkoituksessa.**

**3) Asetuksen N:o 1972/2003 4 artikla ja asetuksen N:o 60/2004 6 artikla eivät ole esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jonka mukaan alle vuosi ennen 1.5.2004 toimintansa aloittaneen toimijan on osoitettava, että 1.5.2004 sen hallinnassa olleen varaston määrä vastaa sen tavanomaisesti tuottamien, myymien tai muulla tavoin vastiketta vastaan tai vastikkeetta luovuttamien tai hankkimien tuotteiden varaston määrää.**

**4) Asetukset N:o 1972/2003 ja N:o 60/2004 eivät ole esteenä ylijäämävarastomaksun perimiselle toimijalta, vaikka tämä kykenisi osoittamaan, ettei se ole saanut hyötyä kyseisten varastojen myymisestä 1.5.2004 jälkeen.**

**5) Asetuksen N:o 60/2004 6 artiklan 3 kohtaa ei voida tulkita siten, että ylijäämävaraston vähentäminen olisi perusteltua liittymistä edeltäneen vuoden aikana tapahtuneen toimijan varastokapasiteetin kasvun vuoksi riippumatta kyseisen varaston haltijan taloudellisen toiminnan kehityksestä, jalostuksen määrästä ja kyseisen varaston koosta.**

**6) Asetuksen N:o 1972/2003 10 artikla ei ole esteenä sille, että maksupäätös, jolla toimijalle määrätään ylijäämävarastomaksu ja jonka kyseinen toimija on saanut 30.4.2007 jälkeen, katsotaan päteväksi silloin, kun kansalliset viranomaiset ovat tehneet kyseisen päätöksen viimeistään kyseisenä ajankohtana.**

Allekirjoitukset